

Miriam Rosenbaum.

En Fortælling fra jødiske Kredse.

af

Pastor Dr. Edersheim.

(Fortsat.)

„Var du alene i Aften?“ spurgte Abraham efter nogle Minutters Forløb, idet han forsøgte at se ligegyldig ud, mens hans Ansigt dog bar Mærker af Sorg.

Hans Søster svarede i en meget venlig Tone:

„Ja, med Undtagelse af Karoline, der som sædvanlig tilbragte Aftenen hos os. Hun gik hjem, saa snart det begynde at mørkne. Er du meget træt Abraham?“ tilføjede hun, idet hun lagde Mærke til de Skyer, der samlede sig paa Broderens Pande.

„Nej, men jeg er meget bedrøvet, meget nedstemt,“ svarede han i en melankolisk Tone. Derpaa fortalte han alt det, som havde fundet Sted mellem ham og Levi Rosenbaum, idet han den hele Tid saa forstøved paa sin Søster for at se sin egen Fugt afspejlet og forsøget i hendes Ansigt. Men Dina var en virkelig Kvinde; hvad hun end søgte, ignedes hun rolig og tilfreds som ellers. Der er noget forunderligt beroligende i at kunne meddele vore Sorger og Betyrninger til en anden. Byrden taber ofte sin halve Vægt, især naar den anden tager Del i den. Og naar den anden, som vi har Tillid til og elsker, vedbliver at være lige søl og fuld af godt Haab, da saa vi vore Sorger at se i et ganske andet Lys og med ganske andre Dine. Vi bliver fulde af nyt Mod til at kæmpe mod alle vore Vanstieligheder, og vi blide endog udsatte for at gaa til den modsatte Yderlighed, idet vi sætte Pris paa det, som vi tidligere paa alle Maader iagte at slippe for.

Men Dina saa ingen Grund til at opgibe alt Haab. Det var ikke sandsynligt, at Levi Rosenbaum — efter rolig Overvejelse — vilde udføre sin skrællende Trusel. Derfor var hendes Haand af Abraham, vilde han miste den bedste Lærer og Opdrager for sin Søn. Og selv om han i sin fanatiske Yver gik saa vidt, at han vilde anlægge Broderen, kunde Abraham frejdigt møde ham for Retten. Abraham kunde endog komme ham i Forløbet ved at henvende sig til Menighedens Forstander og fortælle denne Sagens rette Sammenhæng, for Levi kunde fremkomme med sin Klage. Sandheden maatte sejre og Retsfærdigheden blive haandhaftet, i Sæderlighed i en Sag angaaende hendes Broder, hvis Gødded tilsvang sig altes Agtelse. Saaledes argumenterede Dina. Til sidst lykkedes det hende ikke alene at berolige sig selv, men ogsaa sin Broders Fugt. At henvende sig til Menighedens Forstander var en meget god Ide, og naar man har fundet en saadan, har man halvt overvundet en Vanstielighed.

Idet Abraham mere og mere genvandt sin Selvtillid, søgte han stor Vist til at aabne sit Hjertes inderste Tanker for Dina. Han var i en Sindsstemning, der satte ham i Stand til at fortælle alt; han trængte til Trøst, og hans Søster kunde og vilde give ham det, som han ønskede. Derfor skulde han ikke tale om det, som han hidindtil næppe havde bovet at tilstaa for sig selv? En saadan Fortrolighed var for Resten ikke nødvendig; thi hans Søster havde for lang Tid siden haardt set og erfareet en hel Del, uagtet hun nu hørte efter, som om hun til betroet en stor Hemmelighed — hun havde ofte haabet, at hun havde taget fejl i sine Anelser. Dette var i Sandhed en lang og stærk Sorg for hende end Uvenlighed mod Rosenbaum eller med hele det jødiske Samfund. Paa en eller anden Maade kunde de klare sig for dette Uvenskab, siden Dina havde fuld Tillid til sin Broder. Men der var ingen Udvej for Følgerne af en saadan Kærlighed, derfor den var virkelig og vedvarende — intet Haab, absolut intet, om at den skulde blive lykkelig. At elske en af en anden Trosbefærdig — at elske faa, som man altid havde troet, at hendes Broder vilde elske, var ikke alene en forfølgende Ulykke, men saa vidt hun kunde se var det næsten en Umulighed at hjælpe ham ud af denne Kærlighedsdilemma. Og dog, uagtet hun havde været bange for dette i mange Maanedes, havde hun ikke haft Mod til at gøre en Ende paa Benindens ugentlige Besøg. Abraham længtes jo som et Barn efter Sabbatsaftenen, og Karoline var lige som et Medlem af Familien — det faldt aldrig nogen ind, at hun var af en anden Tro. Selv nu vidste hun ikke, hvad hun skulde sige sin Broder. I hendes fuldstændige Raadvildhed og Mangel paa at kunne finde nogen Udvej, drejede hendes Tale sig ind paa noget, der paa en sørgelig Maade mindede Abraham om hans Møde med Landsby-Stolemesteren. Han fortalte derpaa, hvor uventet Vedvar kommen til ham, hvad han havde sagt, og hvilket ejendommeligt Indtryk hans Afstedord havde gjort paa ham. Dina vidste lige saa lidt som Broderen, hvorfor Stolemesteren havde taget de forunderlige Ord. Havde han ikke sagt noget andet? Jo, som om han vilde rette paa Undersøgningen i Stolen eller give en Diktat, havde han et Par Gange gentaget „Johannes fjortende Kapitel, første Vers,“ og derpaa havde den underlige Mand stansomt forladt ham.

„Johannes fjortende Kapitel, første Vers,“ mumlede Dina. „Na, nu ved jeg, hvad det er, Abraham, det er et Sted i den kristne Bibel,“ idet hun pludselig kom i Hu, at hun havde set denne Apostels Navn under et Maleri, som forestillede den gode Herde, der vogtede sine Faar.

„Du har Ret, Søster, det maa være et Sted i Bibelen.“ Abraham henhængt i en Række af Tanker, i hvilke de truende Forbandede over Israels store Synder var en forunderlig Modsatning til de Trængselers Ord, som bleve udtalte af Profeteren. Hvad kunde Anshel have ment med sine Svørgsmaal? Hvorfor skulde han have faaet et saadant Onske? Dina fandt det bedst at forlade sin Broder med den Sorg, hun paa ingen Maade kunde have Haab om at afhjælpe. Muligheden af nogen anden Tro og Sorg faldt hende ikke et Øjeblik ind. Dog, efterat hun havde ønsket ham god Nat, standse hun i den aabne Dør, og listende sig tilbage lagde hun læselig sin Haand paa hans Studer, og sagde i en bedende Tone:

„Abraham, min kæreste Broder, du vil ikke — hvad som helst de ønsker paa og gør, eller hvad du maa lide — du vil ikke.“

„Jeg vil ikke — hvad for noget?“ spurgte Broderen næsten bange ved hendes Stemme.

„Kom i Hu, kæreste Broder,“ vedblev Dina, „at der er noget, som er højere end jordist Lykke.“ Hun blev næsten veltalende. „Du vil ikke.“

Med een Gang forstod Abraham, hvad hun mente. „Gud forbyde!“ svarede han stansomt, idet han trukkede sin Søsters Haand. Mistænkte endog hans Søster ham? Hvad havde han gjort, som kunde være Aarsag til denne Mistillid? Og dog ved vi alle, at naar man ofte omtaler en Sag, saa er det i Virkeligheden at bifalde den. Tre Gange i Dag havde han faaet Ansigt til Ansigt med Svørgsmaalet om Kristendommen, hvilket aldrig tidligere i hans Liv havde haardt ham! En liden Stund blev han siddende i dybe Tanker. Derpaa lukkede han Døren med megen Forsigtighed, og saa snart dette var gjort, saa han efter, at Gardinerne var trukket vel for, saa at intet nysgerrigt Blik kunde se ind til ham. Han stod op paa en Stol, stødte nogle Bøger paa den øverste Hylde og tog frem fra dem bogstøtte Kælle en lille med Støv bedækket Bog. Med bankende Hjerte holdt han den i sin Haand. Han saa paa den med Vidbegærighed, derpaa næsten med Hrefrygt. Saa dette lille Binde er i Stand til at løse Menneskeheden — og indeholder Anglen til al Historie! Han bladede i den, i Begyndelsen uden bestemt Hensigt. Derpaa slog han op paa Johannes fjortende Kapitel, hvor han læste de mærkelige Ord, som han havde hørt af Stolemesteren. Han gennemlæste hele Kapitlet, han læste hele det foregaaende, og han læste det efterfølgende. Hans Forundring og Interesse steg, efterom han læste. Ved at blade tilbage, som han tilfældig til at stande ved Matthæus femte Kapitel. Han læste hele Bjergprædikenen; han heftede sig især ved enkelte Vers, som han maatte læse flere Gange. Han gennemlæste den hele Række af Kapitler, som indeholder det første Budskab om Kongen og hans Røngeri. Ingen, der er vant til fra Barnsben af at bære disse Ord, kan danne sig nogen Mening om, hvad Indtryk det gør, naar man for første Gang alvorlig gennemlæser Bjergprædikenen. Innbildningskraften har intet at gøre med den. Heller ikke er Sindet under Paavirning af religiøs Tilværelse. Der er ikke Tilbøjelighed til at høre mekanisk efter, eller til at tro som paa noget, der følger af sig selv. Men denne Lærdom er aldrig bleven hørt, tænkt eller anet! Den aabner en hel ny Verden. Alt er saa forunderligt, saa fremmed, saa smukt, saa himmelsk! Og paa denne Maade har en Jøde talt til Jøderne! Der er en Fortryllesse ved den, som holder os fast imod vor Villie, imod vore Fordomme, imod vore Kamppe. Nej, vi maa indrømme dette Indtryk hos os. Det er den kosteligste, den midste — det er en guddommelig Lære. Paa denne Maade har ofte Bjergprædikenen første Gennemlæsning indgraved sig for al Ewighed i en Jødes Hjerte.

Den Nat tænkte Abraham Borges i Sandhed en Smule paa Kristendommen. Han havde store Tanker om Kristus. Visstelig, intet Menneske havde talt som denne Mand. Abraham Borges tænkte ikke næste Morgen paa Mirjam Rosenbaum for at klage over Levi Rosenbaums flammelige Dødsfæle.

Kapitel V. Fristereu.

„Hvad i al Verden er der i Vejen med Hjenesteepigen i Aften?“ spurgte Fru Rosenbaum, idet hun forundret saa sig omkring. Hjenesteepigen var af den hele Husholdning bekendt for sin Dumbhed og sine mange underlige Paafund, men denne Aften syntes hun besluttet paa at overgaa sig selv. Et halvt Duzin Gange kom hun ind i Dagligstuen uden noget bestemt Grund og standse kort foran Husherrens Stol, idet hun lod, som om hun vilde tale til ham. Efter at have faaet aldeles stille et Øjeblik uden at sige et Ord, forlod hun atter Værelset.

Den „bedenste“ Pige var fra Landet, og hun kunde efter Udførelsen af denne gernede være mellem femten og tyve Aar. Det vilde være vanskelig at sige, hvorfor netop hun var udstaaet til at hjælpe til i et saa stort Hus som Rosenbaums, med mindre det var af den Grund, at hendes Fader, Værten i den „guldne Oren,“ var Landsbyens trættelærte og farligt Børgere, som det vilde være godt for Jøden at have til Ven. Derfor havde hun den specielle Anbefaling, at hun var altsor dum til at kunne optage som Spejder, medens hun muligvis af samme Grund lettere kunde vindes ved god Behandling.

Levi var meget optaget med at opgøre alle sine forskellige Regnskaber, til han atter skulde aabne sin Butik Søndag Aften efter den faldte Tid. Anshel fulgte sin Bestemoders Raad, idet han ikke lod sig se i Dagligstuen den hele Aften efter Optimeret med Høderer. I hans Fraværelse havde det luskede Fru Rosenbaum at tale hans Fader til Kette, og overbevist ham om, at det under enhver Omstændighed var kloge til at tage noget Hensyn til det, som havde fundet Sted. For Øjeblikket, mente hun, var Børnene ingen Jøde om sine Ords Betydning og Rættelidelse. Han vil enten glemme dem eller bede om Forlæelse; ved Faderens Haardbed kunde han meget let drives over til den forfælske Trosbefærdig. Hun havde Met; Anshels Slidvindhed var for længe siden forbi, og han var gaaet til Sengs med en bitter Hølselse af, at han havde syndet mod sin kære Fader. I Søvn drømte han om Trosforagtelse og dens Kædder; han syntes, han stod i den dybe Stygge af Høstagens Lys paa den store Forsoningsdag i Synagogen omkring et spøgelsesagtigt Stillefærd, der var isfærdigt sigeluddet og svævede frem og tilbage over hans Hoved som Piletæer i en Storm. Han stod alene paa Dørtærskelen, og nu hørte han Strikemalets alvorlige Bøn:

„Vor Fader, vor Gud, vi have syndet imod dig!“ Stikkelserne jamrede sig frugtellig og slog sig med knyttede Næver for Brystet. Han blev betaget af en skrællende Hølselse af Ensomhed. Levi var der ikke, heller ikke hans Bedstefader, heller ikke saa hans Bestemor med paa ham med sine lærlige Dine fra det lille Galleri, der stiller mellem Kvindernes og Mandens Siddepladse. Strafs efter syntes han, at han saa paa Gulbet i Synagogen; Lovens Forbandede gik som Tordenstrald over hans Hoved, medens

Belendelserne og Slagene for Brystet blev højere og højere som et frembrudende Udbrud. I hans Fortvivlelse sprang til den, idet at han lagde Mærke dertil; men nu blev han vækket op af den bedrøvede Tilstand. Tre Gange hørte han Hornet blæse til Forsoningsfestens Slutning. Den gamle Mand med den franske Kapp; eller sit Hoved frembragte, ved Hjælp af et Ullstørn, hule Lyd for at vække de døde. Nej, han tog ikke fejl, dette var den sidste Våning; Jorden løstede sig, Græsset og Jordbæger blev kastet til Side og saa spredte omkring i bild Lorden langs med de levendes Hødder og Beje. Lynden, blændende stod Tødsengelen der i sine flinnende Klæder. De levende højede sig til Jorden med dødele Angst; de døde sad oprejste med Ejnene fæstede paa den raabende Engel, hvis Stemme lød høiere end mange Tordeners Lyd, magtigere end fremstretende Vande:

„Dele Israel har Del i den Verden, som skal komme!“ (Dette er den almindelige jødiske Formel paa Troen). Alle sprang op, og Anshel styrkede frem for at saa Belønningen. Nej, stand! En dræbende Lambed greb hans Lemmer; Jorden klæbde sig under ham og aabnede et udstrakt, dybt Svølg. Han freg højt.

„Jeg er ogsaa en Jøde! Hør, Israel!“ Opstramt af sin urolige Søvn satte Drengen sig oprejst i Sengen. Hans Angstraab kaldte Faderen og Bestemoderen ind i hans Værelse, hvor de paa bedste Maade trostede ham og lagde ham ned.

„Kære Fader, jeg vil aldrig falde fra — aldrig!“ Anshel bedaklede Levys Ansigt med sine Hys og Taarer.

„Vore Faders Gud vil velsigne dig, min Søn! Jeg vidste det, ja jeg vidste det.“ Derpaa blev alt roligt igen. De gik tilbage til Dagligstuen, hvor Levi atter begyndte at opgøre sine Regnskabsbøger.

„Levi, er Pigen virkelig drukken, eller hvad kan det være i Vejen med hende?“ spurgte Fru Rosenbaum.

Denne Gang kunde det ikke beto paa nogen Misforstaaelse; thi de havde begge set det. Pigen var endnu en Gang kommet ind uden virkelig Grund, havde filllet sig foran Levi, hvor hun gjæde en forfølgende Grime med Ejnene, der uden Tvivl maatte betyde et hemmeligt Tegn til Husherren. Demonstrationen blev ledsaget af en unaturlig hul Strubelyd, formodentlig for at Levys Opmærksomhed skulde blive henvendt paa Signalet.

Rosenbaum fulgte Pigen ud af Værelset. Efter saa Minutters Forløb kom han tilbage — øjenlysig rystet, uagtet han erklærede, at der var intet i Vejen; men han havde fundet det bedst at sende Pigen hjem for Natten. Imidlertid lagde hans Moder stillende Mærke til, at Levi ikke kunde saa sine Regnskaber i Orden den Aften. Han saa adspiret og angstfuld ud, til sidst lukkede han sine Bøger, uden at afslutte sit Regnskab. Senere erindrede hun, at hendes Søn for første Gang forsøgte at strænge Gadedøren med Jernbommen.

To Timer senere hørtes forfølgende Rodtrin nedover den smalle Trappe og ud gennem Forstuen, derpaa blev Gadedøren aabnet og luftet saa forfølgende som mulig. Fru Rosenbaum standse. En uheldig Anelse om en truende Ulykke havde holdt hende vaagen, og nu hørte hun sin Søns velbekendte Strid. Hun vogtede paa Lyden af hans Rodtrin langs den øde Landsbygade, indtil de tabtes i det fjerne.

Da Levi lukkede Hoveddøren, lavede Sommerattens Kulde meget behagelig hans feberbede Kinder og Pande. Den halvfulde Maane var oppe og flinnede ualmindelig klart. Stjernerne tindrede paa Himlen, og en sagte Wind susede gennem de store Nipetræers Blade langs med Gaden. Der var intet Menneske at se. Langt borte hørtes en Værtehund, her og der saas et mat Lyd, hvor en eller anden vaagede ved en Søgepeng. Jøden stirrede forfølgende op og ned ad Gaden. Hvad kunde være Aarsagen til denne forunderlige Rastløshed? Var der lagt en Snare for ham? Gamle Historier om den Raade, paa hvilken hans Foredre saa mange Gange var bleven narret og frataget alle deres Gjenstande, stormede ind paa ham. Han vidste, hvorledes „Bedningerne“ havde Jøderne; han vidste, at de uvidende, mæstede, vilde Bønder — i sin Foragt valgte Levi at klare alle over en Ram — misundte ham og vilde for et godt Ord øve og brænde hans Hus. Han havde ikke formæret nogen, han havde været ærbødig, næsten tryvende for at afbøde deres Hjenlighed, ja, som om han erkendte dem som sine Overmand, skønt han foragtede dem saa dybt. Det hjalp ikke, de kunde aldrig blive tilfredsstillende, det ligger ikke i deres Natur. Han havde været god, havde strakt sig saa langt som muligt med Forsigtighedsfuld, ja alt for langt, og dog troede han — maaste ikke uden Aarsag —, at den Mand, som han havde hjulpet altermest, ved første, det bedste Veljød, vilde være den første til at skade ham. Gud være lovet, at Jøden har en anden Natur end Hedningerne. Desværre, de er i Landsflygtighed og Fangenskab! Levi kunde ikke lade være at tænke paa den Del af Loven, som Anshel den foregaaende Aften havde læst med sin Lærer. Forunderligt nok bragte hans egen bibelske Lære denne Gang alt andet end Trøst i hans Sind. Uagtet han havde tilgivet alt, rugede dog Erindringen om hans Søns Ord og hans Afsted med Borges som en Mare over ham.

Levi Rosenbaums Fugt var ikke saa ugrundet, som den ved første Øjeblik syntes. Paa den Tid, da denne Fortælling fandt Sted, for ikke ret mange Aar siden, var der for Jøden i de allerførste europæiske Lønde ingen anden Sikkerhed mod Stærkbeden af ham, „bedenst“ Naboe for hans Gjendom, Liv og Familie, end Politiet og Militæret. Men saa sparsom end denne Lovens Beskyttelse var i bedste Tilfælde, hvor det var det ikke at nedbryde enhver Bredde ved Beskikkelser eller Indflydelse! Vdt, blot en Jøde! Levi har intet at betyde! I dette sørgelige Tilfælde var Levi fuldt klar over, at af alle i Landsbyen var Pabyl maaste den sidste, som han kunde stole paa, heller ikke kunde han nogenfinsinde have drømt om under almindelige Omstændigheder, at sætte sin Fod i den „guldne Oren.“ Det kan derfor ikke forundre nogen, at han standse et Øjeblik, tvivlsaa om han skulde fortætte eller vende tilbage. Men saa erindrede han, at han aldrig havde fornærmel Pabyl, heller ikke kunde han tro, at Hjenesteepigen vilde være med til at skade ham. Desuden havde Jøden et modigt Hjerte i sit Bryst. Derpaa læste han for sig selv, som en Slags Arlleformel: „Hør, Israel,“ og fortsatte med faste og hurtige Strid i sin Vej ned over Gaden.

Et Lys brændte paa Bordet i Værtshuset Gæstebue. Levi var øjenlysig bagnet, thi saa snart han nærmede sig, blev Døren sagte aabnet. Pabyls Søster nikkede til Jøden, og uden at sige et Ord, pegede hun paa Døren, der stod paa Alen. Levi mærkede straks, at hans Forretning, hvad den nu end var, ikke var af en Overensstemmelse med denne Kvinde's Sind. Hans Hjerte begynde at hupne i ham, thi Pabyls Søster var af en ganske anden Karakter end Broderen. Den Rest af Nævet, som den „guldne Oren“ fremdeles ejede, og den smule Højde, der mødte en i Huset, kaldtes ene og alene hende. Idet Levi puffede Døren helt op, saa han Pabyl sidde ved den anden Ende paa en Bænk med en halvt fuld Glas og et Par Glas foran sig.

„Na, velkommen, Jøde,“ sagde den halvdrunkne Mand, idet han sagde at moderere sin tykke Udtale og behage sin Tilhører.

„Det gør intet til Sagen,“ sagde Levi, idet Pabyl faldt tilbage i Stolen. Jødens Ansigt bar tydelig Vidnesbyrd om, hvilken Foragt han nærede for den drunkne Mand og den Maade, hvorpaa han blev modtaget.

„Tag Dem et Glas!“ vedblev den anden, idet han pegede paa Glasfen og forsøgte rigtig nøje at betragte sin Gæsts Ansigt.

„Mange Tak, jeg drikker aldrig, Pabyl,“ svarede Levi og satte Glasfen til Side.

„Da, ha, ha! Jeg havde aldeles glemt, at De er Jøde. Men De kan være fiker paa, at der findes ikke Glas paa den Plasse.“ Han var for drukket til at lægge Bænd paa sig, uagtet han forsøgte paa bedste Maade. Moses, Moses, sig mig Moses, hvorfor spiser I Jøder ikke Glas — ha, ha, ha?“ Den halv drunkne Mand lo af sin egen Vittighed.

„Jeg er ikke kommen hid for at disputere med Dem om vor Religion,“ svarede Levi, idet han med Mod og næppe kunde undertrykke sin Bredde. „Lad vor Trosbefærdig være i Fred, og vi skal ikke bagtale eders. Enhver Religion er god nok for sig, dersom blot Menneskene ere gode.“

„Jeg ved, at I Jøder haver os Kristne, De haver ogsaa os!“

„Vi haver ingen, allermindst gode Kristne,“ og Levi gjorde sig færdig til at gaa.

„Da, ha, ha! Gør De ikke? Gør De ikke?“ næsten freg Pabyl. Derpaa greb han Jøden i Armen og rejste sig halvt op foran Bordet. Han bragte sit Ansigt i lige Linie med Levys, og paa hans Læbers Stilling kunde Levi forstaa et Raab.

Det var, som om Jøden var bleven skuffet af et giftigt Dyr. Han blev afgjæret i sit Ansigt, hans Pande blev fuld af Rynker, og den kolde Svæd perlede paa hans Pande og paa hans Hænder.

Pabyl mærkede den store Forandring.

„De haver ham — gør De ikke? Og her, her!“

„Og nu skal jeg fortælle Dem,“ vedblev Pabyl, der nu begyndte at blide ædre ved selve Sagens Spænding. „De har sammenføret sig imod Dem!“

Levi saa svøgende paa Pabyl, der fortsatte:

„Den Mand, som gaar forbi her hver Lørdag paa Vejen til Deres Hus — han lender ham — ja, Deres Svoger, Stolemesteren. Og jeg kan fortælle Dem endnu mere: Stolemesterens Søster er stadig i Huset hos denne Mand. De har fillert nok faaet Sag i ham, og uden Tvivl vil de en Rime Dag gennem ham gøre Deres Søn til det samme, som Deres Søster.“

Pabyl standse, for at hans Ord kunde opnaa bedre Virkning. Han havde ikke taget fejl. „Overken De eller jeg maa illa os til No, I er vi har jaget ham og hele hans Slægt ud af Distriktet — ud af Distriktet.“

Levi stirrede paa sin Forfølgelse og et forvirret Udtryk. Der maatte være noget i dette; thi Pabyl kunde ikke vide noget om det, som havde passeret mellem Borges og ham selv, og dog advarede Pabyl ham mod den Fare, som han netop havde advaret den foregaaende Dag. Det vilde være et meget fortjenstfuldt Arbejde af Mirjam's Mand, først at bortføre hende og siden ogsaa et jødiskt Barn. Hvad betyder det sig om, at hans eneste Barn blev revet fra ham, og hans Hjerte færdeløst? I dette Øjeblik havde han dem med hele den Styrke, hans Natur kunde opbyde. Han vilde med Glæde have ofret, hvad det skulde være for at tilfredsstille sin Hevnlighed.

Pabyl iagttog med synlig Tilfredshed sin Tilhørers urolige Ansigtstræk.

„Men vi skal snart blive ham lovt,“ vedblev Vanden. „Jeg flyder ham ogsaa en Overhaling. Han kan ikke næsten ødelagt min hele Forretning, idet han giver sig af med alle mine gamle Rumber? Vi behøver slet ikke en saadan Forbedringsanstalt i vor Landsby,“ og han slog i Bordet, saa Glasfene banfede. „De er rig,“ hvilede han, „og der skal blot lidt Penge til at jage ham bort i Vanære — søgt ud af Huset og Djæmlet, pengeløse Tiggere, de og deres kostelige Barn. Da, ha, ha! Stal vi ikke gøre det Jøde?“ og han rystede Levi i Armen. Jøden gav intet andet Svar end med et forklende Blik at stirre ind i sin Plaggaans Ansigt. Han veg tilbage ved Tanken paa saadant Kompagnisfab, og dog var selve Udfigten til Døvn en Lettelse og en Opmuntring.

„Der er et Gøldsbevis — ja et Gøldsbevis,“ hvilede Pabyl, „det beror hos Sagsfører Sandbach, og det maa være faldet.“

„Hys,“ svarede Levi i samme Tone, „Væggene har Øren.“

I nogen Tid fortsattes Samtalen hvilede. I alt Fald lød den saa for en, som lystede udenfor Døren. Da Levi omsider var færdig til at gaa, bemærkede han, at Pabyls Datter for længe siden havde haft Hære Vn. Med det samme vilde han levere Faderen til Fioriner, og det skulde ikke være meget længe, før han vilde gøre noget mere for hende.

Den korte Sommernat var veget for Morgendæmningen, da Levi atter naade sit Hjem. Men nu var han ikke saa bange for at blive bemærket, heller ikke lukkede han Døren fuldt saa omhyggeligt, uden Støj efter sig. Maale han i sit inderste Hjerte alle var ganske fornøjet med den Aftale, som han netop havde gjort. Fru Rosenbaum blev imidlertid befriet for sin Uvngesle, idet hun hørte sin Søn gaa op paa sit Værelse; men hun kunde fremdeles ikke falde i Søvn. (Fortsat.)